

Op 25 maart ging het over zandstenen, een echt zwerfsteenonderwerp. Zandstenen komen voor in zowel het noordelijk, het zuidelijk als het oostelijk grind. De ouderdom loopt flink uiteen, van 1800 miljoen jaar wat de dalazandstenen uit Zweden betreft tot (sub)recente lokaal gevormde zandstenen.

De dalazandsteen is een opvallende mooie steen, meestal paarsrose of steenrood met lichte vlekken. Gegolfde exemplaren en kruisende lagen komen regelmatig voor. Jaap toonde een gegolfd exemplaar uit Fehmarn met een golf in de grote van een nokpan.

Dalazandsteen
Tijdvak: jotnium
Vindplaats: Haddorf Dld in 2005
Collectie: J.Dreef

Behalve de dalazandsteen komt ook de nagenoeg even oude mångsbodarna-zandsteen uit de Zweedse provincie Dalarna. Deze is toont een structuur van afwisselend lichte en donkere lagen.

Uit het **cambrium** toonde Rob ettelijke zandstenen met levensporen, de Skolithos zandsteen, de Monocraterion en de Diplocraterion. Noordelijke tijgerzandstenen, lichte zandstenen met donkere vlekken, van gelijke ouderdom als de skolithoszandstenen waren er ook een aantal. De fijner gevlekte zuidelijke exemplaren zijn een stuk jonger. Daar zagen we er ook een tweetal van.

Zeldzame cambrische zandstenen zijn exemplaren met het spoor Syringomorpha, het panfluitspoor. En een flink exemplaar dat Rob had meegesjouwd, vol met Hyolithes afdrukken.

Niet op het oog te dateren zijn arkosezandstenen, die zich kenmerken doordat er korrels veldspaat in zijn opgenomen. Een fraai onverweerd exemplaar uit Haddorf staat hieronder afgebeeld. Zit er een toermalijntje tussen de zandkorrels dan hebben we een toermalijn arkose.

Arkosezandsteen,
detailopname
Vindplaats: Haddorf Dld 2004
Collectie: J.Dreef

Uit het zuidelijk grind kennen we de spiriferenzandsteen, een gelige of blauwgrijze zandsteen uit het onder-devoon, met ettelijke afdrucken van fossielen. Veelal brachiopoden of zeeleliestengeldelen Als je er het koraal Pleurodictyum in vindt ben je spekkoper. Uiteraard zijn er ook veel zandstenen uit het devoon zonder fossielen, maar dat wordt moeilijk. Uit het carboon kennen we grijze zandstenen met verkoolde resten van planten. Heel zeldzaam is de Hoörzandsteen uit Zuid-Zweden, die kent ook verkoolde plantenrestjes, is lichtgrijs doch stamt uit de jura. Jaap heeft een exemplaar van het Weissenhauserstrand in Sleeswijk-Holstein.

Hoörzandsteen
Tijdvak: jura
Vindplaats: Weissenhauserstrand
Sleeswijk-Holstein
1998
Collectie: J.Dreef

Louis had een map vol foto's van zandstenen uit zijn museum meegenomen Waar allerlei interessante details mee konden worden verduidelijkt. Er werden nog wel meer stenen besproken doch het onderwerp bleek te breed voor 1 avond zodat we er nogmaals aandacht aan gaan besteden en dan speciaal op materiaal uit het mesozoïcum en het kenozoïcum.

Literatuur:

- Elseviers zwerfstenengids door W.Tj. Hellinga
- Het Keienboek, 6-druk door P. van der Lijn
- Geologischer Führer für den norddeutschen Geschiebesammler door W.Schulz
- Grondboor en Hamer; 1969-4 en 5: Fossiele levenssporen door
A.P. Schuddebeurs

J.D.